

Wijziging van de Wet op de ondernemingsraden

(Heffingen ter bevordering van de scholing en vorming van ondernemingsraadleden)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

In een op 19 mei 1972 aan de eerste ondergetekende uitgebracht advies heeft de Sociaal-Economische Raad de wenselijkheid uitgesproken, dat er in Nederland, onder de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties, een instelling in het leven wordt geroepen, die de werkzaamheden van de bedoelde organisaties en van reeds bestaande instituten met betrekking tot de scholing en vorming van ondernemingsraadleden kan coördineren en stimuleren. Met name zou de nieuwe instelling moeten bevorderen, dat er in Nederland voor ondernemingsraadleden voldoende gelegenheid bestaat tot het volgen van zgn. basis-cursussen en dat de inhoud van deze cursussen op een behoorlijk peil staat. De instelling zou dit doel moeten bereiken door het geven van geldelijke bijdragen aan vormings- en scholingsinstituten die aan door haar te stellen normen voldoen. De daarvoor benodigde middelen zouden moeten worden opgebracht door de ondernemers die verplicht zijn een ondernemingsraad in te stellen. Daartoe zou aan de S.E.R. een wettelijke heffingsbevoegdheid moeten worden toegekend.

De ondergetekenden kunnen zich met deze voorstellen verenigen. Wil de zo dringend nodige scholing en vorming van ondernemingsraadleden behoorlijk van de grond komen, dan is het ook naar hun oordeel wenselijk, dat deze zaak krachtig wordt aangepakt. Het geven van cursussen moet gestimuleerd worden, waarbij, ten einde een zo groot mogelijk resultaat te bereiken, tevens een zekere coördinatie van de „leerstof” geboden is. Dat een en ander centraal moet gebeuren, is wel duidelijk, waarbij de ondergetekenden overigens in het midden willen laten, of de centrale instelling nu precies die vorm moet krijgen die in het S.E.R.-advies is beschreven. Dat is uiteindelijk een zaak voor het bedrijfsleven, dat zich terecht de vorming en scholing van ondernemingsraadleden als een eigen taak heeft gesteld.

De voor de werkzaamheden van de centrale instelling benodigde middelen zullen dan ook door het bedrijfsleven zelf moeten worden opgebracht. Dat daarvoor aan de S.E.R. een heffingsbevoegdheid moet worden verleend, achten de ondergetekenden met de raad een onontkoombare noodzaak. Het is immers onzeker, of op vrijwillige basis voldoende middelen bijeen zouden kunnen worden gebracht om het gestelde doel te verwezenlijken.

Met de uit de heffingen verkregen gelden kunnen de bestaande of nieuw op te richten scholings- en vormingsinstituten voldoende worden toegerust (o.m. wat het lerarenbestand betreft) om het gewenste aantal cursisten te kunnen opvangen.

Uiteraard kan niemand ondernemingsraadleden dwingen aan bepaalde cursussen deel te nemen. Verwacht mag echter worden, dat de belangstelling voor het bijwonen van de basis-cursussen ruim voldoende zal zijn, als de benodigde „capaciteit” er eenmaal is. Bovendien zullen de ondernemers, die door middel van de heffingen reeds een groot deel van de cursuskosten hebben betaald, daarin een prikkel kunnen vinden om hun ondernemingsraadleden tot deelname te bewegen.

In het hierbij aangeboden wetsontwerp wordt voorgesteld aan de Wet op de ondernemingsraden een nieuw hoofdstuk toe te voegen, waarin de hierboven bedoelde heffingsbevoegdheid van de S.E.R. wordt geregeld. De S.E.R. kan nl. de

benodigde heffingen niet opleggen op grond van zijn algemene, in de Wet op de Bedrijfsorganisatie omschreven heffingsbevoegdheid. Deze bevoegdheid is immers beperkt tot de ondernemers die tot het terrein van het bedrijfsleven (in enge zin) behoren (zie artikel 2 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie), terwijl bij de Wet op de ondernemingsraden ook andere ondernemers betrokken zijn. De hierbedoelde bevoegdheid van de S.E.R. is neergelegd in artikel 46a, eerste lid.

Ingevolge het tweede lid van het voorgestelde artikel 46a is de heffing door iedere ondernemer verschuldigd over het gehele premieplichtige loon voor de Ziektewet, derhalve ook over het loon dat betaald is aan werknemers die volgens de Wet op de ondernemingsraden niet geacht worden in de onderneming werkzaam te zijn. Een andere oplossing is niet mogelijk, omdat de bedrijfsverenigingen geen administratieve mogelijkheden hebben om de loonsom te splitsen tussen b.v. werknemers op arbeidsovereenkomst en andere werknemers, zoals b.v. thuiswerkers. Om deze reden is het ook niet mogelijk een uitzondering te maken voor het loon van de werknemers van een bepaalde ondernemer, die in een eenheid werken waarvoor geen ondernemingsraad behoeft te worden ingesteld.

Ten aanzien van de inning van de heffing doet zich de moeilijkheid voor, dat de Kamers van Koophandel en Fabrieken, die de huishoudelijke heffingen voor de S.E.R. innen, geen bevoegdheid hebben ten aanzien van andere ondernemers dan degenen die in het Handelsregister zijn ingeschreven. Het is daarom noodzakelijk gebleken, de bedrijfsverenigingen met het innen van deze bijzondere heffing, die een loonsomheffing zal zijn, te belasten (artikel 46a, derde lid).

Een belangrijke vraag bij het opleggen van heffingsaanslagen zal uiteraard zijn, of de betrokken ondernemers de verplichting hebben een ondernemingsraad in te stellen. Dit is de bedrijfsverenigingen niet uit eigen wetenschap bekend. Zij zullen zich hierover in de praktijk dus wel moeten baseren op opgaven van de bedrijfscommissies. Voor zover deze niet ter beschikking staan, zullen de heffingsaanslagen moeten worden opgelegd op basis van een bepaalde loonsom, d.w.z. van een bedrag dat tenminste gelijk is aan de loonsom van het aantal werknemers waarbij in de betrokken bedrijfstak de verplichting tot het instellen van een ondernemingsraad bestaat. Natuurlijk kunnen daarbij eventueel ten onrechte aanslagen worden opgelegd. De bedrijfsverenigingen kunnen die echter corrigeren, wanneer de betrokkenen een verklaring van de bevoegde bedrijfscommissie overleggen dat zij buiten de verplichting van de Wet op de ondernemingsraden vallen.

Met het oog op het bovenstaande en mede ter ontlasting van de bedrijfsverenigingen, is in het vierde lid bepaald, dat de bedrijfscommissies verplicht zijn aan de bedrijfsverenigingen een opgave te verstrekken van de bij hen bekende heffingsplichtige ondernemers, terwijl zij verder verplicht zijn in aan hen voorgelegde afzonderlijke gevallen een verklaring omtrent het bestaan van de betalingsverplichting af te geven. De bedrijfsverenigingen zullen zich, zoals reeds is opgemerkt, in het algemeen aan de opgaven en verklaringen van de bedrijfscommissies conformeren. De betrokken ondernemers behoeven dit uiteraard niet te doen. Voor hen staat nog een beroepsprocedure open (zie hieronder).

De invordering van de heffing door de bedrijfsverenigingen geschiedt ingevolge het vijfde lid van artikel 46a overeenkomstig de in dat lid vermelde artikelen van de Coördinatiewet Sociale Verzekering. De bepalingen van deze laatste wet en van de Organisatiewet Sociale Verzekering behoeven daarvoor niet te worden gewijzigd. Voor een eventueel beroep tegen een heffingsaanslag geldt het volgende. De ondernemer die het niet eens is met de basis van de aanslag, nl. het premieplichtige loon, kan te dien aanzien zonder meer de in de sociale verzekering gebruikelijke weg volgen. Gaat het echter om de aanslag zelf en met name om de betalingsplicht als zodanig, dan ligt de weg naar de Raad van Beroep, gezien de aard van de materie, minder voor de hand. Daarom is bepaald, dat de heffingsaanslagen, wat het beroep betreft, geacht worden door de S.E.R. zelf te zijn opgelegd. Dat betekent, dat het beroep moet worden gebracht bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

Artikel 46a bepaalt ten slotte, dat de S.E.R. in zijn verordening de afdracht van de geïnde gelden moet regelen en ook een vergoeding voor de bedrijfsverenigingen moet vaststellen. Het is, mede met het oog op dit laatste, wenselijk dat een verordening niet wordt vastgelegd, dan na overleg met de Sociale Verzekeringsraad.

Het nieuwe hoofdstuk VIIa bevat verder nog een artikel 46b, dat de verhouding regelt tussen de Raad, die de middelen bijeenbrengt, en de centrale instelling die deze gelden feitelijk beheerst. Deze verhouding kan uiteraard geen andere zijn dan die tussen een subsidie-verlener en een subsidie-ontvanger. Het doet hierbij niet ter zake, dat de centrale instelling op haar beurt zelf ook weer als subsidie-verlener zal gaan optreden. De hier gekenschetste verhouding maakt het niet mogelijk, dat de centrale instelling zal werken onder „uiteindelijke financiële verantwoordelijkheid van de Stichting van de Arbeid”, zoals de Raad op blz. 7 van zijn advies schrijft. Immers niet de

Stichting maar de S.E.R. stelt de benodigde middelen ter beschikking. Wel zal de Stichting van de Arbeid, aan welke bij de oprichting van de instelling een belangrijke rol is toegedacht, de S.E.R. eventueel praktisch bij het financiële toezicht terzijde kunnen staan.

Het lijkt wenselijk, dat de Raad bij het verlenen van subsidie voorwaarden kan stellen. In dit verband zijn ook enkele bepalingen opgenomen die het de Raad mogelijk moeten maken inzicht te verkrijgen en te behouden in het financiële beheer van de ter beschikking gestelde gelden. De Raad sprak de wenselijkheid daartoe uit in een voetnoot op blz. 7 van zijn advies.

Artikel 46c heeft betrekking op de verwerking van de heffing en de subsidie in de begroting en in de jaarstukken van de raad.

In het advies van de S.E.R. wordt als taak van de nieuwe centrale instelling ook nog genoemd het adviseren, informeren en documenteren ten behoeve van het goed functioneren van ondernemingsraden. Het advies werkt deze taak niet verder uit en zegt met name niet tot wie de bedoelde advies- en informatiewerkzaamheden zullen zijn gericht.

Voor zover deze werkzaamheden zich richten tot de scholings- en vormingsinstituten, vallen zij uiteraard onder de hoofdwerkzaamheden van de centrale instelling. Voor zover ze dat niet doen, dient de S.E.R. te beslissen, in hoeverre zij subsidiabel geacht kunnen worden.

De Minister van Sociale Zaken,

BOERSMA.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken,

RIETKERK.